WASHINGTON DC

І чужому научайтесь,
й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
New York's Telephone: BArclay 7-4125

РІК LXVIII. Ч. 34. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 23-го ЛЮТОГО 1961 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, FEBRUARY 23, 1961 No. 34. VOL. LXVIII.

КЕННЕДІ ПРОПОНУЄ КОНҐРЕСОВІ ШИРОКУ ПРОГРАМУ ДОПОМОГИ ШКІЛЬНИЦТВУ

ПРЕЗИДЕНТ ВНІС ПРОЄКТ ПРО ЛІБЕРАЛІЗАЦІЮ СОЦІЯЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ; ПЛЯНУЄ ДОПОМОГУ РАЙОНАМ ІЗ БІЛЬШИМ ЧИСЛОМ БЕЗРОБІТНИХ

Вашингтон. — 20-го лютого президент Кеннеді переслав Конґресові проєкт про допомогу шкільництву, яка впродовж 5-ох років, вимагала б від федерального уряду $5,625,000,000, що мали б бути призначені на позички або на беззворотну допомогу стейтам на будову шкільних будинків, збільшення учительських платень та поліпшення коледжів і на стипендії для студентів академічних шкіл. Головніші пункти цієї шкільної програми є такі: 1) Впродовж найближчих трьох років федеральний уряд мав би видати на будову шкільних будинків і на збільшення вчительських платень $2,298,999,000. Кожний стейт мав би вирішувати, скільки цієї допомоги йшло б на кожну з цих двох цілей. Сума грошей для кожного стейту залежала б від числа учнів, пересічно по $15 на учня. 2) Федеральний уряд призначає $577,525,000 на стипендії для 212,500 студентів коледжів впродовж 5-ох років. Пересічна стипендія виносила б по $700 річно; найбільша — $1.000 річно. Крім того академічні школи діставали б по $350 за кожного студента, який має федеральну стипендію. 3) Федеральний уряд впродовж найближчих п'ятьох років мав би дати стейтам позичок на суму $1,500,000,000 на будову коледжів, лябораторій і бібліотек та на будову клясових приміщень для публічного шкільництва. 4) Крім того призначено $1.250,000,000 позичок для коледжів в найближчих п'ятьох роках, щоб можна було будувати доми для приміщення студентів і будинки для академічного навчання. Цей проєкт є поширенням існуючого закону, згідно з яким федеральний уряд має видавати по $200 мільйонів річно на цю ціль, а запропонований урядом Кеннеді законопроєкт вимагає збільшити цю суму до $250 мільйонів річно. В обидвох палатах вже визначено переслухання в цій справі, але передбачають завзяту боротьбу за ці проєкти. Республіканці є проти того, щоб федеральний уряд давав стейтам допомогу на збільшення платень учителям. Крім того боротьба буде йти за те, чи федеральний уряд має давати допомогу приватним парохіяльним школам. Президент зазначив в свому зверненні до Конґресу, що, згідно з американською конституцією Церква є відділена від Держави, і тому федеральний уряд не може допомагати парохіяльним школам. Але Кеннеді підкреслив, що зі стипендій, які плянує уфундувати федеральний уряд, мали б право користати і студенти з приватних конфесійних академічних шкіл. Деякі єпископи вже виступили проти урядового проєкту і закликають своїх вірних, щоб зверталися до своїх конґресменів і сенаторів в цій справі та домагалися від них, щоб федеральна допомога була вможливлена і парохіяльним школам. Також деякі консервативні демократи є взагалі проти якоїнебудь федеральної допомоги шкільництву, і тому вони будуть поборювати урядовий законопроєкт, стараючися принаймні якнайбільше обмежити суми призначені на допомогу школам. Згідно з проєктом Президента про злібералізування пенсій соціяльного забезпечення найнижчу емеритуру мали б збільшити з теперішніх $33 до $43. Чоловіки мали б мати право діставати старечі пенсії після закінчення 62-го, а не як тепер, після 65-го року життя. Але ці емеритури були б тоді відповідно зменшені. Інші зміни в соціяльному забезпеченні мали б бути такі: Вдови по робітниках мали б право діставати емеритуру у висоті не 75 тільки 85 відсотків того, що має право діставати робітник. Запроєктовані також поліпшення для тих, які стали нездібними до праці. Ті всі зміни в користь забезпечених вимагають збільшення ставки до соціяльного забезпечення. І затруднені і працедавці, починаючи від 1-го січня 1963-го року, мали б платити збільшений на 0,25 відсотка податок до соціяльного забезпечення. Президент вже вніс ще й третій проєкт, згідно з яким федеральний уряд мав би видати в формі дарунків або позичок $400 мільйонів тим районам, які мають більше число безробітних. Ці гроші мали б служити для створення нових варстатів праці в тих районах.

Президент в червні ц. р. відвідає Канаду

Президент Кеннеді конферує в Білому Домі з канадійським прем'єром Джаном Діфенбейкером.

Вашинґтон. — 20-го лютого президент Кеннеді прийняв запрошення канадійського прем'єра Джана Діфенбейкера, який гостював в Білому Домі, відвідати Канаду. Покищо ще не є устійнена докладна дата цієї першої візити Президента в чужій країні, але гадають, що вона відбудеться в червні цього року. Прем'єр Діфенбейкер був на другому сніданку в Білому Домі і відбув конференцію з американським Президентом. Після конференції видали комунікат, в якому стверджується, що Канада не має найменшої охоти бути невтральною, і що вона змагає втримати свої збройні сили „для своєї оборони". Ця заява спростовує ті поголоски, які були появилися в Канаді перед виїздом прем'єра до Вашинґтону, і які домагалися, щоб Канада виступила з НАТО і щоб відкликала свої зобов'язання у відношенні до ЗДА спільно обороняти Західню Півкулю. У спільній заяві говориться про те, що ЗДА і Канада рішені спільно працювати для миру і волі в світі. Обидві країни готові співпрацювати з усіми державами, які змагають до миру і оборони волі в світі та змагати до міжнародної контролі зброєнь. В заяві говориться і про те, що ЗДА і Канада розглянули проблеми спільної оборони і безпеки. Гадають, що на цій конференції вирішено і проблему, чи Канада має дістати від ЗДА атомові ракети „Бомарк", які можуть нищити ворожі далекосяжні керовані ракети.

Пентаґон вдоволений з того, що велике число військовиків залишається на довшу службу

Нй Йорк. — Представники департаменту оборони вдоволені з того, що щораз то більше число вояків і моряків залишається на дальшу службу після відбуття звичайної дво-чи трирічної військової то повинности. Одночасно стверджується, що число летунів, охочих залишитися на довше при летунстві, — меншає. Це пояснюється тим, що немає можливостей авансу в летунстві, і що немає відповідних приміщень для тих летунів, які залишаються на довшу службу. Армія і фльота поліпшили умовини тим воякам і морякам, які рішаються довше служити. Армія вможливлює вибір місця служби тим воякам, які залишаються на довшу службу. Дехто гадає, що збільшується число військовиків, які залишаються на довшу службу, ще й тому, що вже кілька місяців існує економічна знижка в ЗДА, під час якої важче дістати цивільну працю тим, що залишають військову службу.

Вже 21 держава зголосила участь у Світовій Нюйоркській Виставці в 1964 р.

Ню Йорк. — Президент Корпорації Світова Нюйоркська Виставка Роберт Мозес повідомив, що досі 21 держава зголосила участь в цій виставці, яка почнеться в 1964-му році. Ці країни, — це: Арґентина, Болгарія, Чіле, Національний Китай, Колюмбія, Еквадор, Ватикан, Індія, Індонезія, Іран, Ізраїль, Японія, Корея, Маляї, Малі, Мехіко, Непаль, Перу, Еспанія, Уруґвай і СССР. Крім них Організація Американських Держав матиме на виставці окремий павільйон. Мозес заявив, що три великодержави Велика Британія, Франція і Італія офіційно не можуть взяти участи, бо ті країни є членами Міжнародного Бюра Виставок, яке спонзорує виставку, що має відбутися в Сієттлі, Вашинґтон, в 1962-му році, і тому воно не може підтримувати виставки в Ню Йорку в 1964-му році. Але приватні фірми з тих великодержав будуть брати участь в Нюйоркській Міжнародній Виставці в 1964 році. Окрема американська комісія об'їхала вже держави Близького і Середнього Сходу, запрошуючи їх до участи в Нюйоркській Виставці.

РАДА БЕЗПЕКИ ДОРУЧАЄ ЗАСТОСУВАТИ ВСІ ЗАХОДИ, ВКЛЮЧНО З УЖИТТЯМ ЗБРОЙНИХ СИЛ, ДЛЯ ВІДВЕРНЕННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ВІЙНИ В КОНГО

ЗДА виготовили — на всякий випадок — плян збройного десанту в Конґо

Вашинґтон. — П'ять американських кораблів знаходиться вже тепер недалеко затоки Ґвінеї на західньому узбережжі Африки, в тому числі два транспортно-висадні кораблі із 500 вояками морської піхоти на кожному з них, два винищувальники й один нафтоналивний корабель. Ці кораблі формально перебувають на західньо-африканських водах з місією доброї волі, але насправді вони враховані в плян висаду, якщо виявиться необхідною американська інтервенція в Конґо. За твердженням американської преси, Пентаґон виготовив — на всякий випадок — детальний плян перекинення до Конґа одної піхотної й одної парашутної дивізії, що виключно з побічними частинами — становили б разом 80.000 війська. Для перекинення їх до Конґа впродовж одного тижня до 12-х днів потрібно буде 900 транспортних літаків в перших чотирьох днях і 750 літаків в наступних вісьмох. Разом транспортні літаки типу С-124 мали б зробити 1.060 летів. Для цієї операції передбачені літаки типів С-130 та С-124, стаціоновані тепер у Франції і Західній Німеччині, але також з американських баз. Конґо віддалене від Західньої Німеччини на 3.500 миль, а від Америки на 6.000 миль. Всеодно, З'єдинені Держави є здатні впродовж годин заблькувати морські й летунські шляхи, які ведуть до Конґа, якщо Совєти хотіли б інтервеніювати там своїми „добровільцями" та транспортами зброї. Операція перекинення 80.000 американського війська до Конґа коштувала б кругло $30 мільйонів. Всі ці пляни й докладні обрахунки зроблено, як сказано, на всякий випадок, бо през. Кеннеді і Конґрес є проти американської інтервенції, яка прийшла б тільки тоді, коли б Совєти своєю акцією в Конґо примусили б Америку до активного виступу.

Даґ Гаммершилд

Адлей Стівенсон

Об'єднані Нації, Ню Йорк. — На своєму засіданні, що тривало до 4.20 год. ранку дня 21 лютого ц. р. Рада Безпеки ОН прийняла резолюцію запропоновану Цейлоном, Ліберією й Об'єднаною Арабською Республікою в справі дальших операцій ОН в Конґо. Основним мотивом цієї резолюції є доручення для командування військ ОН в Конґо застосувати на випадок потреби всі можливі заходи включно із ужиттям збройної сили для відвернення цивільної війни в Конґо. Резолюцію прийнято 9 голосами проти 0, з тим, що здержалися від голосування Франція і Совєтський Союз. Кілька мінут перед тим Рада Безпеки відкинула 8 гол. проти 1, при 2 здержаних, совєтську резолюцію, яка вимагала виведення військ ОН з Конґа до 30 днів. За цією резолюцією голосували тільки самі Совєти, а здержалися від голосування Цейлон й Арабська Об'єднана Республіка. У прийнятій Радою Безпеки резолюції стверджується, що Рада Безпеки ознайомившись із ситуацією в Конґо та прийнявши з глибокою стурбованістю повідомлення про вбивство конґолійських провідників Люмумби, Мпольо й Окіта і затривожена важкими наслідками цих злочинів і можливістю поширення громадянської війни і кровопролиття в Конґо, що було б великою загрозою для міжнародної безпеки і миру, доручає Об'єднаним Націям започаткувати негайно всі потрібні заходи для відвернення громадянської війни в Конго, включно із стримуванням військових операцій, запобіганням проти сутичок і вжиттям у крайньому випадку навіть збройної сили в цьому напрямку. В другій точці резолюції висловлено вимогу негайного виведення й евакуації з Конґа усіх бельгійських й інших чужоземних військових з'єднань і парамілітарного персоналу та політичних дорадників, які не перебувають там під командуванням Об'єднаних Націй. В третій висловлено заклик до всіх держав, щоб вони вжили всіх можливих заходів для припинення виїзду того роду персоналу з їх територій до Конґа. У четвертій висловлено вимогу переведення негайного і безстороннього слідства в справі вбивства Люмумби і його товаришів і належного покарання винних і в п'ятій точці підтверджено дальші резолюції ОН в справі Конґа і пригадано всім державам зв'язані з цими резолюціями зобов'язання.

В другій частині прийнятої Радою Безпеки ОН резолюції яка трактує про загальну політичну ситуацію в Конґо, поставлено вимогу скликання конґолійського парляменту і відновлення його діяльности, переорганізування й охоплення під одним командуванням і контролею усіх конґолійських збройних з'єднань і висловлено заклик до всіх держав, щоб вони допомогли у здійсненні цієї резолюції. В політичних колах трактують прийняття цієї резолюції і відкинення совєтської вимоги в справі виведення військк ОН з Конґа, як заяву довір'я до Генерального Секретаря ОН Даґа Гаммершилда і поразку Совєтів у їх намаганні довести до усунення його із посту Генерального Секретаря. Прийняту резолюцію підтримали видатно ЗДА через свого амбасадора Адлея Стівенсона.

ЗДА апелюють до СССР в справі невтральности Ляосу

Москва. — Американський уряд звернувся до Совєтського Союзу почерез совєтського амбасадора у Вашинґтоні Меншікова з закликом, щоб СССР погодився на плятформу невтральности Ляосу, проголошену в декларації ляоського короля Саванґа Ватгана три дні тому. Ляоський король, прибувши з своєї резиденції в Люанґу Прабанґу до столиці Ляосу Вієнціяну відчитав в минулу неділю в присутності цілого уряду Боуна Оума декларацію, в якій стверджував рішення зберегти Ляос невтральним, без участи в будь-якому військово-політичному союзі без чужинецьких військових баз на своїй території. ЗДА звернулись до СССР з пропозицією, щоб Москва погодилась на пропозицію названого ляоського короля щодо встановлення невтральної міжнародної Комісії на терені Ляосу, яка складалась би з представників трьох невтральних сусідів цієї країни, а саме — Камбоджі, Маляйської Федерації і Бірми. Меншіков нічого конкретного не відповів і викрутився арґументом, що нібито він ще не „перестудірвав" заяви ляоського короля. У тій декларації було те неприємне для Москви і Пейпінґу, що ляоський король з цілою рішучістю потвердив леґальність і конституційність уряду Боуна Оума, а не колишнього прем'єра Суванни Фуми, який втік був до Камбоджі та якого проте комуністи все ще визнають за „леґальний" уряд Ляосу. Совєти в останьому часі приниили достави літаками для ляоських комуністичних партизанів.

Варшава розкриває аферу з „німецькими шпигунами" — українцями

Варшава. — Як повідомляє аґенція „Ассосієйтед Пресс", польські часописи опублікували „розмову" з двома чоловіками, які, віддавшися в руки польської поліції, назвали себе „шпигунами Федеральної Німецької Республіки" (Західньої Німеччини). Згідно з інформаціями Польської Аґенції Пресової (ПАП) обидва „шпигуни" Іван Ганяк і Петро Левицький подали ревеляційні дані про „невідому досі активність західньої розвідчої служби", заявляючи, що вони належали колись за Гітлера до „Галицької Дивізії", що мала буцімто складатися з поляків й українців і що їх завербував якийсь Михайло Дуба на німецьку шпигунську службу під час їхнього перебування в Бельгії 1954 році, зглядно в Англії 1956 р. Ганяк і Левицький призналися далі, що їх вишколювано у шпигунських школах Італії, Австрії і Німеччині, утримуваних й оплачуваних НАТО. В Німеччині вони мали переходити вишкіл у Брайтбурні, в домі провідника українських націоналістів Степана Бандери. Інші „шпигунські школи" находилися у Віа Фрателлі Бандієра й у Сан Віто в Римі й у Васто (Італія). Згодом їх „довишколювано" в домі баронесси фон Ган в Ашау у Німеччині, бо, мовляв німці не надто довіряли італійським інструкторам шпигунства. Разом з Ганяком і Левицьким мав прибути до Польщі ще третій шпигун Михайло Давидяк, але що з ним сталося у пресових повідомленнях не подано. Ганяк і Левицький мали ще заявити що вони хотіли вести шпигунську діяльність теж у Совєтському Союзі, але зрезиґнували, бо там „будь-яка шпигунська діяльність неможлива".

Французькі й еспанські війська залишають Марокко

Рабат. — 2 березня ц. р. Марокко святкуватиме 5-ті роковини своєї державної незалежности. Франція зобов'язалась була до того дня відкликати з мароккансьокої території свої суходільні й морські з'єднання, а в минулу неділю марокканське радіо повідомило, що також еспанці відкличуть своє військо. Еспанія тримала у західній частині Марокка, що була колись під еспанським протекторатом, коло 2.000 вояків. Крім цього існують ще спірні пункти також в північному Марокко та один пункт в південному Марокко — місто Іфні з округою — де Еспанія хоче зберегти свої гарнізони. Марокко настоює на визнання Еспанією принципу, що всі ті місця належать до суверенности марокканської влади. В минулому тижні еспанці почали нищити військові влаштування в тих місцевостях, що їх евакуватимуть.

Призначили більше як більйон долярів на будівельні позички.

Вашинґтон. — Рада федерального будівельного позичкового банку призначила на будівельні позички більше як один більйон долярів. Цей то крок є одним із заходів уряду для поборювання економічної рецесії. З цих морґеджів можна користати вже від понеділка 20-го лютого. Рішення в цій справі, як заявив член Ради директорів А. Діксон, запало ще 10-го лютого, але після того треба було з Білим Домом вияснити деякі подробиці. Президент Кеннеді в своїм економічнім зверненні з 2-го лютого закликав раду до співпраці в цій справі, і рекомендував Адміністрації Будівельної Програми зменшити відсотки від морґеджів із 5.75 % до 5.50%. Рада будівельного позичкового банку видала кілька заряджень, щоб полегшити будівельні позички, і щоб ті позички були дешевші.

Католицькі єпископи обіцяють десеґреґувати парохіяльні школи

Атланта, Джорджія. — Три католицькі єпископи з Джорджії і Південної Каролайни заявили, що вони переведуть десеґреґацію парохіяльних шкіл не пізніше, як це станеться в публічних школах. Вони заявили, що об'єднали б свої парохіяльні школи вже тепер, якби це можна було зробити з огляду на безпеку дітей. Ці єпископи, — це єпископ з Атланти — Френсіс Е. Гайленд, єпископ із Саваннаг — Томас МекДонав, і єпископ із Чарлзтону — Пол. Дж. Голлінер. Ці єпископи вирішили об'єднувати школи для білих і кольорових учнів на недавньому з'їзді єпископів. Ці три єпархії мають 67 елементарних шкіл і 9 середніх (гай скул), разом із 21,275 учнів, з чого одну п'яву творять негритянські учні. Подробиці об'єднання шкіл і час ліквідації шкільної сеґреґації мають випрацювати пізніше. Об'єднання шкіл відбуватиметься таким способом, щоб на цьому не були пошкодовані ані білі ані негритянські учні.

Хрущовська чистка в Українській ССР продовжується

Москва. — Після відвідин совєтського прем'єра Нікіти Хрущова в Україні почалася широка чистка на становищах секретарів обласних комітетів комуністичної партії. Після вичищення секретаря Одеської области А. І. Федосєєва був усунений із становища першого секретаря обласного комітету Житомирської области Михайло Стахурський, у Львівській області був вичищений із посту першого секретаря компартії М. Лазуренко. Причиною звільнення Лазуренка були „недоліки і зриви" в сільському господарстві Львівської области. На місце Лазуренка призначено на становище першого секретаря обласного Комітету Львівщини І. Грушецького, що займав цей пост вже до 1949 р. У Грузинській ССР вичищено дотеперішнього міністра сільського господарства Шоту І. Чануквадзе і на його місце призначено Б. А. Якобашвілі.

В АМЕРИЦІ

● **Минулої неділі президент Кеннеді** з дружиною був на Службі Божій в церкві св. Тройці. В лавці перед ними сиділа 11-річна дівчина в червоному плащі, яка в середині Служби Божої мусіла вийти з церкви і просила Президента, щоб зберігав для неї місце під час її неприсутности. Кеннеді кивнув головою на знак згоди, а пані Кеннеді засміялася. Десять мінут пізніше дівчина вернулася на своє місце. Журналісти думали, що Президент буде на Богослужбі в Катедрі св. Матвія, і туди громадно зійшлися з фотоапаратами, щоб ствердити, що Президента там не було.

● **Недавній президент Айзенгавер** на стільки видужав, із перестуди, що в неділю 19-го лютого міг відвідати разом із дружиною церкву в Літтел Палм, де був на Богослужбі. При кінці тижня Айзенгавер нездужав на легку перестуду і не грав в ґольфа, залишаючися вдома.

● **Уряд цивільної і оборонної мобілізації** повідомляє, що 600 середніх шкіл (гай скулів) погодилися навчати своїх учнів техніки, як будувати атомові сховища, які оберігали б людей проти атомової радіяції. Кожна школа має дістати по $250 на закуп матеріялів, потрібних до будови моделів протирадіяційних сховищ.

● **В селі Скатіковк, Н. Й.**, пожежа знищила великий корівник, в якому згинуло 116 штук рогатої худоби. Шериф оцінив шкоду на $150,000. Причина пожежі не є відома.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Вечір присвячений пам'яті Уляни Кравченко** влаштовує 64-ий Відділ Союзу Українок Америки в суботу, дня 25-го лютого ц. р., о год. 8-ій веч., в домівці Відділу в Українськім Народнім Домі, 142 Друга Евню в Ню Йорку (кімната ч. 31).

● **Інж. Павло Грабович** виступить в п'ятницю, дня 24-го лютого ц. р., у нюйоркському Літературно - Мистецькому Клюбі із своїми враженнями з подорожі на Львів через Київ, висвітлюючи власні кольорові знимки з України. Початок о год. 8-ій вечора.

У СВІТІ

● **Ґвінея** з комунофільським президентом - диктатором Секу Туре повідомила ген. секретаря Об'єднаних Націй Гамершилда, що вона на знак протесту проти смерти конґолійського ватажка Люмумби видалює всіх делеґатів ОН з своїх кордонів. Насправді потерплять на цьому найбільше комуністи, бо в Ґвінеї на 4-х людей з так званого Спеціяльного Фонду Об'єднаних Націй два є москалями, один юґославським комуністом, а тільки один — швайцарець.

● **Французький уряд** відкликав свій дозвіл полковникові парашутистів Рожерові Трінквіє поїхати до Конґа й перебрати командування та реорганізацію війська в провінції Катанґа, президентом якої є Мойсе Чомбе, ворог покійного Люмумби і всіх комуністів. Франція вважає, що в теперішній загостреній ситуації в Конґо не слід стягати на Францію атаки демагогів, які напевно були-б наслідком появи французького полковника в Конґо.

● **В столиці Ляосу Вієнціяні**, ляоські військовики впродовж чотирьох днів облягали французьку амбасаду, до якої скрився арештований ляоськими чинниками французький журналіст Поль Воґан. Йому закидали висилання фальшивих пресових інформацій та злегковаження наказу — виїхати з Ляосу. Його арештували, але він утік. Французький амбасадор обіцяв, що припильнує, щоб журналіст відлетів з Ляосу, а місцеві власті погодились дозволити йому спокійно зліквідувати приватні справи.

● **На просьбу Роберта Серваціюса**, західньо - німецького адвоката, що боронить нациста Адольфа Айхмана, ізраїльський уряд погодився відкласти процес Айхмана з 15 березня до 9 квітня. Серваціюс твердить, що він не зможе приготовитись до половини березня.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Виховання наперед

З усіх законопроєктів, що їх досі за один місяць своєї влади передав під розгляд Конґресу уряд президента Кеннеді публічна опінія прийняла з найбільшим одобренням законопроєкт про широку федеральну допомогу для поліпшення виховної системи в країні. Законопроєкт та передбачені ним заходи для поліпшення і дальшого розвитку шкільної системи в Америці, коштуватиме федеральній скарбниці більше, ніж п'ять з половиною більйонів долярів, але виховні потреби такі великі а проблема виховання така важлива, що видатки на їх поліпшення не можуть бути завеликі.

Справа федеральної допомоги шкільництву та його розвитку вже багато разів була на порядку нарад Конґресу, а ще більше її обговорювано і дебатовано над нею на різних інших публічних форумах. Багато дечого в цьому відношенні зроблено і в практиці. Проте, федеральна участь у цих загальних намаганнях розбудувати та піднести на вищий рівень американське шкільництво все ще була далека від задовільної, зокрема в теперішніх часах, як власне виховання та вишкіл вважається за головну передумову збереження і розвитку вільного суспільства і його перемоги в змаганнях із світовою загрозою большевизму.

Новий законопроєкт президента Кеннеді в справі федеральної допомоги шкільництву переданий Конґресові, вважається за один із важливих та великих кроків уперед до відкриття та засвоєння тих „нових горизонтів", під гаслом яких Кеннеді кандидував на президента та переміг у виборах. Увага, яку приділяється тепер виховним проблемам в Америці та виявленням якої є й зголошений Конґресові законопроєкт федеральної допомоги шкільництву, повинна б заохотити й нас, українців в Америці, до ще більшої уваги і активности в ділянці нашого рідношкільного виховання.

Відступ від Маркса

В органі міжнародного комуністичного руху під назвою „Світове Марксистське Ревю" разом із статтями Хрущова і румунського прем'єра Георгію-Дея з коментуванням принципів і гасел декларації вісімдесят і однієї комуністичної партії з грудня м. р., появилася стаття Джеймса Е. Джексона, одного з секретарів комуністичної партії ЗДА на тему основних принципів *комуністичного руху під сучасну пору*. Стаття Джексона інтересна і характеристична з того погляду, що вона є спробою ревізії непорушних, здавалося б, досі догм марксистського вчення, і її можна трактувати навіть, як заклик до залишення чи й перекреслення основних положень марксистської доктрини.

Основна думка статті Джексона висловлена в уступах такого змісту: „Під впливом досягнень соціялістичних країн працююча кляса в капіталістичних країнах видатно посилила свою боротьбу за економічні вимоги. В наполегливих клясових змаганнях і в боях вона здобула ряд концесій від капіталістів, і тепер рішена втримати й побільшити ці здобутки. Тому було б цілком фальшиво базувати працю серед мас на передбачуванні кризи перепродукції або на абсолютній неминучості зубожіння працюючого населення. Так само наша праця серед тих прошарків працюючого населення, які здобули вже певні концесії від панівної кляси, не може бути базована на вичікуванні, що ці здобутки будуть їм відібрані і що тільки здійснення їх в їхньому щоденному домашньому житті може переконати їх в конечності соціялізму".

Зафіксовані в цих уступах думки відкрито суперечать основним „істинам" доктрини Карла Маркса, який твердив, що в умовах капіталізму робітники мусять ставати все біднішими й біднішими, що економічні кризи в капіталістичних державах неминучі і ставатимуть з часом все глибшими й загальнішими. Суперечать думки Джексона також і тезам грудневої декларації 81-ої компартії про те, що спричинювані перепродукцією кризи стають все частішими, передусім у такій країні, як З'єдинені Держави Америки, які стали країною особливо великого хронічного безробіття, і про те, що „монопольний капіталізм посилив видатно експлуатацію працюючої кляси".

Американські коментатори пояснюють виступ Джексона труднощами, що їх спричиняє глибока розбіжність між „засадами" доктрини Маркса і дійсним становищем робітників у так званих капіталістичних країнах, зокрема в ЗДА, де немає й мови про прогресивне зубожування працюючої кляси, де життьовий стандарт щораз збільшується і де після 1930-их років не було поважної рецесії, а безробіття порівняльно до кількости працюючих було дуже невелике. Виступ Джексона характеристичний ще й тим, що він захитує Марксову засаду про незмінність природи капіталізму і стверджує, що сучасний капіталізм суттєво різниться від капіталізму Марксової доби.

Наслідки виступу Джексона сьогодні важко передбачити. Можливо, що висловлені ним ревізіоністичні погляди є пробним бальоном, випущеним лідерами міжнародного комунізму з метою знайти вихід із тієї безвиході, що в ній опинилася вияловіла і відірвана від життя марксистська доктрина, від якої наділі відійшли вже давно Хрущов і його теоретики в СССР та інших країнах комуністичного бльоку.

Комуністи в Канаді

Канадійська громадська організація — „Алерт Сервісес" у Торонті — приготувала й опублікувала в місцевих часописах список комуністичних організацій у Канаді, а також їхніх видань англійською та іншими мовами.

Як видно з цього списку, під сучасну пору в Канаді, що має 18 мільйонів населення, діє 33 комуністичних організацій, заходами яких появляється тридцять і один часописів і журналів. На першому місці між ними стоїть Комуністична партія Канади, яка з своєю підбудовою „Ліґа Молодих Комуністів Канади" очолює ввесь „комуністичний рух" у тій країні. На всіх 33 організації тільки дві виступають під назвою „комуністичних". Усі інші маскуються під різні „ради", „конґреси", „асоціяції миру" або „дружби". Між ними є „об'єднання", „ліґи", „федерації" і „комітети" жидівські, українські, слов'янські, карпаторуські, китайські, російські, югославські, фінські, німецькі, мадярські, македонські, польські, словацькі й литовські. Ні одна з цих організацій не називає себе комуністичною. Багато з них маскується під товариства „добродійности", „взаємодопомоги", „літератури" та „культури". Не виступають назверх, як комуністичні, видання цих організацій, з яких тільки два мають у своїй назві слово „марксистський". Є між цими організаціями і одна українська — „Асоціяція Об'єднаних Українців Канади", а між виданнями аж три українські — „Український Канадієць", що виходить англійською мовою, і „Українське Слово" та „Українське Життя", що виходять українською мовою.

Видатну, чи не найбільшу увагу звертають керівники компартії в Канаді на молодь. Крім згаданої вже „Ліґи Молодих Комуністів Канади" діють там серед молоді „Ліґа Молодечої Дружби", „Асоціяція Китайської Молоді", „Організація Російсько-Канадійської Молоді" та ін.

Вже самий цей опублікований список, хоч і неповний, бо не охоплює він всіх комуністичних прибудівок, особливо тих, що виступають під назвою „прогресивних", доводить, якою широкою і всесторонньою є підривна комуністична робота в такій невеликій щодо кількости населення країні, як Канада. Водночас із цим цей список виявляє всю підступність і загрозливість веденої міжнародними комуністами акції, спрямованої на розклад й ослаблення вільних країн Заходу, на підготову ґрунту для встановлення в них комуністичних режимів.

ПРО ЗБЕРІГАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ТРАДИЦІЙ

ВІД РЕДАКЦІЇ: В українському католицькому тижневику „Поступ", що появляється у Вінніпегу в Канаді, в числі за 12-го лютого ц. р. надрукована стаття Митрополита Української Католицької Церкви в Канаді ВПреосв. Кир Максима Германюка, на тему: „Чи дійсно нам треба в Канаді зберігати наші українські традиції". Міркування Кир Максима Германюка, сьогодні найвищого достойника Української Католицької Церкви у вільному світі, важливі й актуальні не тільки для української спільноти в Канаді, але й в усіх інших країнах українського поселення, зокрема в З'єдинених Державах Америки. Тому й передруковуємо цю статтю.

Майже в усіх наших публічних виступах і приватних розмовах, де говориться про наше майбутнє в Канаді, дуже часто з притиском повторяємо, що для нашого національного збереження й культурного розвою в цій країні ми мусимо зберігати наші рідні українські традиції.

Так переважно думають й так звичайно про це говорять ті з-поміж нас, що родились й виросли на рідних землях.

Дещо інакше задивляються на цю справу наші молоді канадійці, що вже родились і виросли тут, на землях Канади. Для них, — як вони це часто повторяють, — Канада вистачає. На їхню думку, так, як Канада не вимагає від України, щоб Україна зберігала й плекала якісь канадійські традиції, так Україна не повинна б вимагати від них, канадійських українців, турбуватись її українськими традиціями. Нехай Україна займається українськими справами, — додають вони, — а Канада буде займатися своїми...

Таке становище великого числа нашої сьогоднішньої канадійської молоді дуже сильно заторкує національні почування їхніх батьків й розбуджує в них глибокий біль родинного розчарування та терпку гризу національного відступства.

Але ані батьки, ані їхні діти не стараються дуже часто ближче застановитись над тим, що вони говорять, а саме над питанням: Що це таке властиво „національні традиції", й чому ми, українці, що опинились нині в різних країнах вільного світу, повинні зберігати й плекати наші українські традиції?

Така застанова помогла б, мабуть, батькам точніше відрізнити правдиві традиції від усяких злих привичок, а їхнім дітям дала б ясно зрозуміти, що якщо б вони хотіли виректись своїх прадідних українських традицій, вони були б змушені тим самим прийняти англійські, французькі, чи якісь інші національні традиції, що фактично діють в цій країні. Бо так, як немає лісу без дерев, так немає сьогодні нормальної культурної людини без якоїсь традиції, тобто без того великого, творчого й живого минулого, з якого вона вийшла. А хотіти заміняти власну шкуру за чуже одіння, це вмерти без одного й другого...

Що ж, отже, це таке національна традиція й чому треба її вірно зберігати й дуже старанно плекати?

Національна традиція, це неначе великий шпихлір різного здорового зерна, від якого залежить будучий збір нових ідей, свіжих винаходів, найрізнородніших почувань і життьових інституцій. Окрема вартість і властиве значення так зібраного життьового зерна в родинному шпихлірі якогось народу находяться не так у факті якогось виключного його посідання, бо звичайно тут йде про речі, що їх посідають теж другі народи, як радше в окремій, собі питомій, формі й плеканні. І так, наприклад, хоч на світі є лише одне Христове Євангеліє й лише одна Христова Церква, то, однак, витворились в різних країнах і в різних часах історії різні церковні обряди, тобто різні літургічні, канонічні й звичаєві форми переведення цього Христового благовістя в щоденне життя. При тому, різні народи, що киплять живучістю своєї творчої сили, ще зуміли навіть ці обряди перетворити на свою духову подобу й знайти в них свій власний спосіб релігійного й національного творення. І так, ми українці, потрапили створити в нутрі візантійського обряду свою власну українську церковну архітектуру, своє власне церковне мистецтво в малярстві, різьбі й церковній музиці, свій власний, український спосіб святкування: Великодня, Різдва Христового, Нового Року; свій рідний український спосіб переживання таких подій, як: хрестини, вінчання й похорони...

Подібне можна сказати про наші національні традиції в усіх других ділянках нашого національного українського життя, як: всі форми українського мистецтва (література, малярство, різьба, архітектура, музика, і т. д.), політика й суспільний лад.

Окрема вартість й окреме значення тієї нашої власної, української, форми плекання цих загальних Божих і вселюдських життьових дібр є в тому, що ця наша українська форма, — так, як врештою форма кожної іншої національної культури, — є одинока в своєму роді. І тим вона проявляє в окремий спосіб небесного Творця й збагачує все людство. Водночас, вона запевняє людині, що вийшла з цього українського народу, найуспішніший засіб повного використання всіх своїх духових і фізичних сил для слави Божої, добра свого народу й на користь всього людства...

Коли воно так є, то наші молоді канадійці, якщо вони дійсно люблять Канаду й бажають зробити для неї щось великого, повинні старатися всіми силами прищепити в її релігійне, культурне й національне життя якнайбільше творчих сил нашого прекрасного українського обряду, нашої великої й сильної української культури й нашої великої всеукраїнської загальної традиції. Бо тільки тією дорогою вони зможуть поставити себе нарівні з другими творчими силами Канади й тільки таким чином вони зможуть сплатити Україні їхню синівську вдячність членів великої й творчої сім'ї українського народу. При тому, вони відділять себе далеко від всіх тих бідних молодих канадійців, що часом так говорять і так поступають, неначе б культура Канади починалась від „Кока Кола" й „Сецен-ап"...

ПЛЯНУВАННЯ ПОЛІТИКИ СУПРОТИ СССР

В останніх десятьох днях президент Джан Ф. Кеннеді провів кілька нарад в справі американсько-совєтських відносин. Взяли в ній участь віце-президент Л. Джансон, державний секретар Дін Раск, амбасадор ЗДА в Москві Ллевелин Томпсон, три колишні амбасадори в Москві, Аверелл Гарриман, Джордж Кеннан і Чарлз Болен, асистент державного секретаря для справ Европи Койлер, спеціяльний асистент Президента в справах крайової безпеки Мек-Джордж Банді і його заступник Волт Ростов. Дві завваги з пресових коментарів заслуговують на підкреслення: „... Один з учасників назвав цю нараду широким переглядом американсько-совєтських взаємин, але при цьому ствердив, що ніяких рішень не прийнято... На світлині, яку зроблено під час короткої перерви, учасники мають поважний, а то й похмурий вигляд..." В іншій заввазі говорилось, що керівні чинники ЗДА переконані, що дії Москви в Конго, Ляосі та в Об'єднаних Націях мають серйознішу вимову, як словесні заяви Хрущова.

Це цілком логічно: можна до безконечности аналізувати американсько - совєтські взаємини, беручи за вихідну точку чи то прихід большевиків до влади в 1918 р., визнання совєтської влади Америкою в 1933-му р., закінчення війни в 1945-му р., чи, наприклад, минулорічну травневу конференцію „на вершинах". Але навіть найдетальніший і найтриваліший розгляд нинішньої міжнародної ситуації не всилі привести до будь-яких конкретних постанов, які були б поважним відхиленням від політики, стосованої супроти Москви за президентів Трумана і Айзенгавера, з їх державними секретарями Діном Ачесоном, Дж. Ф. Доллесом і Кристіяном Гертером. Закордонну політику ЗДА супроти СССР характеризують два основні принципи: зберігати мир і недопускати до поширення комуністичних впливів у широкому світі. Тому, що комунізм є на послугах агресивно - імперіялістичної закордонної політики Москви й Пейпінґу, поборювання комунізму, як ідеологічної течії, тісно зазублюється за закордонну політику. Найбільшою хибою закордонної політики З'єдинених Держав від часу останньої світової війни став її дефензивний характер, чи пак її достосовування до офензивних актів совєтської політики, а після перемоги комунізму в Китаї — також до комуно - китайської політики. Москва й Пейпінґ використовували й по нинішній день використовують мировий принцип Америки, щоб шантажувати її, вести підривну роботу, просочуватися своїми впливами скрізь, де вдасться, особливо на теренах південної Азії і Далекого Сходу, а в останніх двох роках в Африці і навіть на південно - американському континенті.

Закордонну політику ЗДА супроти СССР різні теоретики й практики пробували схоплювати в формулах, як ось, наприклад, політика стримування, політика визволення, політика на грані війни, політика тверда і політика гнучка. Саме про гнучку політику говориться часто після останніх виборів, дарма що таке окреслення не зовсім логічне: адже кожна політика мусить бути гнучка, якщо йде про методи, достосовувані до кожночасної ситуації. Але говорення про гнучку політику Америки спеціяльно супроти Совєтів має неприємний посмак. Коли дехто інтерпретував її, як протиставлення до твердої і невгнутої політики за Джана Фостера Доллеса, то заповідь так званої гнучкої політики викликала неспокій серед деяких союзників Америки. Президент Кеннеді і державний секретар Раск дали доказ, що вони свідомі цих закордонних настроїв: негайна заява президента Кеннеді, що політика ЗДА супроти Німеччини й Берліну не зміниться; подорож американського амбасадора Довлінґа до Берліну, де він склав подібну заяву на спеціяльному зібранні зараз біля брами, що веде до комуністичної Німеччини; заява Діна Раска про вірність союзові з вільним Китаєм; офіційне застереження проти заяви англійського міністра закордонних справ лорда Юма щодо доцільности допущення комуністичного Китаю до Об'єднаних Націй; заява про готовість активно протидіяти „експортові кубинської революції" разом з іншими країнами Організації американських держав — всі ці акти мали виразну ціль спаралізувати некорисне для Америки й фальшиве уявлення про нібито якесь „зм'якшення" політики ЗДА супроти Москви й Пейпінґу за нової адміністрації. Ясно, що сама Москва найбільше дбала за те, щоб посіяти таке фальшиве уявлення — своїми широко рекламованими залицянками до нової адміністрації, робленими найбільш нетактовно й грубо — ще навіть перед сформуванням нового уряду ЗДА.

Маючи на увазі нахабність совєтської політики та розбіжність між словесними залицяннями і агресивністю в Ляосі, на Кубі і в Конго, Вашинґтон перестеріг Хрущова через свого амбасадора в Москві, щоб СССР стримався від загострювання міжнародної ситуації в часі, поки нова адміністрація не переведе нарад над своїми діями. Томпсон буцімто недвозначно заявив Н. Хрущову, що коли б Хрущов, захотів використати теперішній переходовий стан, щоб поставити Америку перед новими доконаними фактами, то Вашинґтон зареаґує куди гостріше, як Москва цього сподівається, і тоді міжнародна атмосфера ще більше загоститься. Хрущов ніби це зрозумів, і тому настала коротка „передишка". Ясно, що вона не може довго тривати. Москва, яка ще ніколи не відступала добровільно від своїх здобичей, осягнених збройно або підступом, мусить продовжувати агресивну політику. Це ясно визначено і в грудневому маніфесті представників 81 комуністичної партії, і в промові Хрущова з 8 січня ц. р. „Поліпшення відносин" в очах Совєтів — це нові поступки збоку Заходу. Знову ж в очах Америки і всього вільного світу поліпшення відносин можливе тільки тоді, коли Москва й Пейпінґ виречуться своїх дальших агресивно-завойовницьких плянів, коли вони виречуться своєї цілі — опанування цілого світу і погодяться на конструктивну розв'язку таких міжнародних проблем, як поділ Німеччини, справа Ляосу й нових мурінських держав чи Куби — по лінії дійсної самостійности і дійсної свободи в цих країнах. А це річ для Москви й Пейпінґу неприйнятлива.

Ось в цьому й полягає суперечність засадничих тенденцій політики ЗДА і СССР. Тому, логічно, щоб зберегти мир, але не за всяку ціну і без запродання ідеалів волі та без уґодівських поступок у користь Москви й Пейпінґу, ситуація й далі може тільки кваситись, а холодна війна мусить продовжуватись.

Зрештою, невідомо, чи можна взагалі говорити про „передишку" в холодній війні після недавнього нового напастливого виступу СССР проти генерального секретаря Об'єднаних Націй Гаммершилда і проголошення визнання Москвою за леґальний уряд Конга — комуністичного правління в одній конголійській провінції. Цей новий агресивний виступ Москви зустрівся з негайною реакцією президента Кеннеді: перестерогою проти односторонніх дій Совєтів в Конго та заявою повної підтримки для Гаммершилда. На цьому останньому прикладі виявилась знову засаднича розбіжність становищ ЗДА й СССР. Амбасадор Томпсон відлетів до Москви ніби з листом Кеннеді до Хрущова, з перспективою довгих і затяжних переговорів. Нема ніяких виглядів на їх успіх.

Не диво отже, що все це мусить настроювати керівників закордонної політики так похмуро, як це видно по їхніх обличчях на знимці з отієї останньої конференції у Білому Домі в справі дальшої політики ЗДА супроти СССР.

В цій ситуації мудрим і доцільним ходом нового Президента є швидке скріплювання збройної сили ЗДА та приспішування антирецесійних економічних заходів.

Олег Лисяк

ТЕАТРАЛЬНИЙ ЛЬВІВ — ТЕПЕР

Це — невеличка брошурка у блакитній обкладинці. На обкладинці фотознимка із сценою, відомою кожному, хто хоч раз бачив „Украдене Щастя", драму Івана Франка: нещасний Микола, його невірна жінка Анна і австрійський жандарм Гурман. Під знимкою напис: „Театральний Львів, ч. 12".

Коли відкриєте брошурку, то побачите, що її видало Українське Театральне Товариство, і що це — програма театральних і музичних імпрез міста Львова за вересень 1960 року. Тут вміщений список імпрез Державного Академічного Театру, Опери та Балету ім. Івана Франка; Державного Українського Драматичного Театру Юного Глядача ім. Горького; Театру Ляльок і Львівської Обласної Філармонії.

Все це звучить дуже поукраїнському, а ще більше „по державному", і стає трохи (бодай на хвилину) прикро, що ми так далеко від тих місць, де є такий і такий „державний український" театр, ще до того республіканський і ще якийсь там... а ми тут поза імпрези невеликого маштабу вилізти не можемо, не зважаючи на заможність на-

(Закінчення на стор. 4-ій)

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК (ВУАН)

ШЕВЧЕНКО

Річник 8/9

(2)

Володимир Дорошенко

МАТЕРІЯЛИ ПРО ЖИТТЯ І ТВОРЧІСТЬ ШЕВЧЕНКА

В цьому ж таки відділі Іофанов передруковує і лист Марка Вовчка до Шевченка з березня 1861 р.

Куліш у згаданих своїх листах (1876, 1889, 1893 рр.) неприхильно озивався про Шевченкову творчість, і це дає упорядникові привід ганьбити його як „махрового" реакціонера. Проте, Іофанов усе ж таки застерігається, що було б несправедливо не відзначити, що П. О. Куліш у перший період своєї різносторонньої діяльности як письменник, історик, критик і особливо як біограф і видавець Гоголя, Шевченка, Марка Вовчка та інших письменників зробив немало корисного для розвитку вітчизняної літератури (ст. 116). Як на совєтські умови, за яких Куліш є об'єктом найгірших лайок, а твори його заборонені й автор їх цілком вилучений з історії української літератури, згадані слова Іофанова звучать сміливо. Правда, Кулішеву творчість 70-90-их років він відкидає, як реакційну, хоч поза історичними творами, головно монографіями, писаними російською мовою, які при своїй появі викликали обурення всього українського громадянства, за ним числяться такі безперечні позитиви, як переклад св. Письма, переклад Шекспірових драм та перлини його пізнішої поезії, де він перестав переспівувати Шевченка. Поза поезіями, в яких Куліш співає оди Петрові I і Катерині II, решта є видатними зразками поетичного надхнення і мистецької форми.

У розділі **„До історії могили Т. Г. Шевченка"** надає упорядник статтю В. Гнилосирова, яку той післав був в 1900 р. до „Київської Старини", але редакція її не помістила, мабуть, з цензурних міркувань.

Гнилосиров був довгі роки добровільним охоронцем могили поета й оповідає в своїй статті про те, як у 1882-1884 рр. поліція і влада перешкоджали поставити на могилі хрест і збудувати хату для сторожа.

Після спогадів Гнилосирова йде низка листів різних осіб, в яких так чи інакше згадується Шевченко, його твори й речі. Ці листи повинен був упорядник дати перед статтею Гнилосирова. Це передусім **„Листи до О. М. Лазаревського про Шевченка"**: Л. Білецького, В. Горленка, М. Дикарева, Г. Житецького, С. Лазаревського, Л. Пад[алки]*), М. Шугурова, Н. Янжула.

Серед цього листування вмістив упорядник і неопублікований лист Л. Жемчужнікова до Г. Галагана про Шевченка, а при кінці з архіву Ол. Лазаревського записку П. Левицького до Є. Тригубова з додатком некролога Андрія Козачковського. Закінчується ця частина листами Івана Франка, з яких тільки один торкається Шевченка, а саме лист до Василя Доманицького з 17. VII. 1906 р. в справі розпочатого Франком критичного видання Шевченкових поезій.

Два інші листи до Товариства ім. Шевченка в Петербурзі й уривок із листа до Є. Тригубова — ніякого відношення до поета не мають, а стосуються справи видання Франкової історії української літератури. Франко, як сам згадує про це в листі до петербурзького Т-ва ім. Шевченка, працював над великим курсом історії української літератури, але до видання його не дійшло, а натомість Українська Видавнича Спілка видала в 1910 р. його „Короткий нарис історії української літератури".

Франко, який тоді занедужав психічно, обвинувачував М. С. Грушевського і усно і в листах до знайомих, між ін., до Тригубова, що він нібито ставить перешкоди виданню його великого курсу. В дійсності ні Наукове Товариство ім. Шевченка, ні Грушевський ніяк не завинили в цій справі перед Франком.

Треба сказати, що Франко так таки й не закінчив згаданого курсу, і з нього тільки два розділи появилися в „Записках" НТШ, а інші не були друковані просто з тієї причини, що ніяк не надавалися до опублікування, писані хворим ученим. Геть пізніше, вже за Польщі, Наукове Товариство ім. Шевченка охотилося видати хоч якусь частину з його великого курсу, але зайвий раз переконалося, що це неможливе. Тим часом тепер, використовуючи Франкові листи, де він скаржиться на Грушевського, підсовєтські літературознавці й собі накидаються на нього і взагалі на українських „буржуазних націоналістів", які, мовляв, перешкоджали опублікуванню робіт Франка, нібито тому, що Франко вказував на великий вплив поступової російської літератури на світогляд і творчість українських авторів, зокрема Т. Шевченка.

Йдучи приказаним згори шляхом, Іофанов і собі паплюжить на всі заставки великого українського історика, не завдаючи собі труду перевірити справу (пор. його передмову до Франкових листів на ст. 147 і 148 і примітку на ст. 151).

Значна частина збірника присвячена культові Шевченка — історії спорудження його пам'ятника у Києві, до чого не допустив царський уряд (див. ст. 152-221) та справі заборони вшанування 100-річчя з дня народження Т. Г. Шевченка (ст. 222-236).

Всі ці справи добре відомі, і заслуга упорядника полягає тільки в тому, що він зібрав докупи всі документи, що їх торкаються. Між іншим передрукував тут упорядник цілу листівку з біографією Шевченка й закликом жертвувати на його пам'ятник, видану в Києві 1909 року.

До кожного розділу чи частини збірки додав упорядник свої примітки — посилання на літературу й різні пояснення, назагал задовільні. Не можна лише не відмітити, що при посиланнях на листування Шевченка, видане ВУАН за редакцією С. Єфремова, або на збірники „Шевченко і його доба" Іофанов не подає, що це видання ВУАН, а прикривається зазначенням „Держвидаву". А коли доводиться йому згадати про М. Костомарова (ст. 138, прим. 2) або Вол. Антоновича (ст. 131, прим. 2), то обов'язково кваліфікує їх, як українських буржуазних істориків, а Куліша зокрема, як українського реакційного письменника (ст. 97, прим. 7). При інших українських, а тим більше російських учених і письменниках таких кличок не додає, крім одного — Андрія Краєвського, видавця „Отечественных Записок", якого назвав російським „буржуазним видавцем і журналістом" (ст. 73, пим. 35).

*) Упорядник не знав, що цей недокінчений підпис належить відомому українському статистикові й історикові Левові Васильовичеві Падалці, що працював як статистик у Херсонському, а опісля у Полтавському Губерніяльних Земствах.

В 37-му РІЧНИЦЮ СМЕРТИ ОЛЬГИ БАСАРАБ

(Спогад).

Передімною збережені тюремні записки, „ґрипси", тощо — що можливо колись дочекаються цікавого упорядкування — а зараз тільки така пригадка у альбом двом особам за морем включно до особи полк. Андрія Мельника, на европейськім континенті . . . що колись, в'язні групи „Басарабівці", пересвистувалися через тюремну крату кличкою „Чуєш брате мій . . . .

„6-го лютого 1925. — Яка я рада, що це тільки сон був. Снилось . . Чи я була панною, чи вдовою, чи розвідкою, не знаю — досить, що Б-чик був мій адоратор! А він був такий обдертий, що майже „голізною" світив . . . У нього сорочка брудна, подерта . . . Він розплакався, по моїх грудях спливали його теплі сльози — та я вже так бридилась ними, що тільки з милосердя не відтрутила його від себе.. Вже не любила його... Завелася на ньому.. Не було у нього амбіції, гордости . . . Мене розпука страшенна огорнула. Я стратила Б-чика, мойого вимріяного. До кого тепер звернуся зі смутками моїми тюремними . . . Страшний біль почула в грудях, а плакати не могла. Збудилася зі сну зі сильно сплетеними пальцями . . . Я не могла натішитися, що це лиш сон був? — Твоя К-ида."

„12-го січня 1927 року — . . . розпочався рік, у якому на Вас Богдане, черга переживати ту незрівняно — кажуть — хвилину виходу в'язня з тюрми на волю . . . Тож я на порозі цього Нового Року, бажаю, щоб блискавкою час Вам зійшов до того великого дня... А далі, щоб все за бажанням Вашим складалось, щоб пляни Ваші, яких певно немало уложили собі, здійснилися усі до одного . . . Як пересвяткували Різдво з Андрієм (Мельник — БЗ) і Генком (Зиблікевич — — БЗ) . . . Чи спільно вечеряли разом з іншими товаришами . . . Ваша, Ірина."

Час 37 років зробив діда і бабцю з заінтересованих осіб в тому тодішньому тюремному „ґрипсуванні" . . .

Від того часу по нині, стільки нових, горезвісних страхіть і подій . . . стільки нових героїв і мучеників на жертівнику визволення України. Але на їх тлі не блідне постать героїні Ольги Левицької - Басараб, що була замордована польським комісарем Кайданом, у львівських поліційних врештах вночі, з дня 12 на 13 лютого 1924 року, серед найстрашніших мук!

Після мученичої смерти пок. Ольги Басараб, що „вмерла а не зрадила" своїх товаришів з тодішнього підземелля УВО, революційні події на ЗУЗ розвивалися таким приспішеним темпом.

Вдячні українці Галичини побудували були покійній О. Басараб величавий пам'ятник на Янівському цвинтарі у Львові, для збереження історичної пам'яті на цю обставину, що Галицька Земля видала була ПЕРШУ ЖІНКУ-ГЕРОЇНЮ УВО, яка не заломилася під насиллям найбільших тортур . . .

Як доказ, хай послужить зміст листа від членки-в'язня групи „Бесарабівці", п-і Ірини Вахнянин, що скоро по моїм приїзді до Канади у січні 1928 року, так, між іншим мені писала:

„Перемишль, 8-го квітня 1928 — „Здається мені Богдане, що я перестала жити, бо це життя, у яке я тепер увійшла, не може дати мені вдоволення, якого шукала по виході з тюрми . . . З усяких виділів вицофалася, часописів не читаю, бо і нема коли поза роботою домашньою . . . Остання спроба громадської роботи — це річниця смерти Ольги Басарабової . . . Минулого року, просила я наших „Союзниць", щоб зайнялись панахидою. З причини балів та забав, відложили на март — а також не дали оголошення, бо боялись наслідків, а обходили річницю під фірмою померлих членів Союзу Українок. Мене це образило і розжалило, що з плачем з церкви вийшла. Цього року ждала, що поправляться, — а коли не було ніякого повідомлення, я в останнім часі попросила пароха про панахиду, — дала своїм коштом видрукувати клепсидри, казала розліпити по місті, та дехто був обурений, що я як одиниця не підчиняюсь під накази, а на власну руку роблю те, що вони хотіли робити — рішили на засіданні вислати мені нагану, якої я і досі не дістала ще . . ."

З приїздом третьої найновішої іміґрації за океан, про пок. Ольгу Басараб, надруковано — здається — вже все, що давніші заокеанські українці хотіли знати . . (Гляди — прекрасне Ювілейне видання ОУК у Канаді „На службі Рідного Народу", у 25-річчя від заснування 1930—1955, за редакцією п-і Ірини Книш). Тому й зайво повторяти те, що історично вже описано про революційну індивідуальність пок. Ольги Басараб, як першої жінки на Західніх Українських Землях, що задивувала світ своїм героїзмом.

Сьогодні, з приводу 37-ої річниці пок. Ольги, хочу торкнутися справи, якої з премидитації досі не порушував голосно, а саме дечого зацитованого з моїх тюремних шпаргалів . . .

Тепер у Монтреалі мешкає від років п-і Ірина Вахнянин, вдова-дружина славнозвісного професора і композитора Богдана Вахнянина з Перемишля.

В січні 1928-го року, я був першим політичним в'язнем у Канаді з цілого ряду польських процесів. Цю обставину дуже зворушливо і з'обов'язуючо для мене на ціле життя, задокументував Український Народний Союз — Головний Уряд в Америці — що без мого прохання переслав мені 100 долярів „ . . . на тяжкі початки для б. політичного в'язня у Канаді".

Коротко — ці дві події спричинили, що я виступив з думкою в компетентних кругах УСГ і УНО в Канаді, щоб переорганізовані „Жіночі Гуртки" при Стрілецьких Громадах охрестити іменем патронки „Ольга Басараб"!

В той спосіб, зпоміж всіх в'язнів процесу „Басарабівці", я є найбільше гордий, що українське жіноцтво ОУК у системі УНО — Канада, через останні 30 років свого існування, щорічно величаво і примірно відсвятковує пам'ять Ольги Басараб!

В міру мого знання, спромоги і часу — у міру моєї пам'яті на „тюремну забаву через крату" . . . я розпочав тоді і продовжаю тепер мої намагання реалізувати новорічні побажання п-і Ірини Вахнянин, що їх на порозі року виходу мойого з тюрми на волю . . . ласкаво захотіла була мені переслати . . .

Богдан Зелений,
бувший в'язень з процесу „Басарабівці".

Після процесу „Басарабівців" — від ліва — Богдан Зелений і Андрій Мельник відсиджують свої тюремні присуди разом на келії ч. 115 у Бриґідках у Львові . . . Цю рідку знимку фотографував „Гриць" — наше тюремне псевдо для Урбановича, поляка — звичайного в'язня - злодія, що дослужився був спеціяльного довір'я і привілеїв у тюрмі, включно до виходу на світ . . . За добру винагороду, рискнув був перепачкувати апарат на нашу келію і щасливо винести на світ цю й інші фільмові кліші. — Знято у червні 1927 року, при звичайнім світлі через малу віконну ґрату.

● В столиці Південної Кореї Сеулі американський амбасадор Волтер МекКонафі склав заяву, що З'єдинені Держави ніколи не мали на увазі легковаження чи контролювання суверенних прав Південної Кореї. Ця заява викликана демагогічними закидами опозиції в південно-корейському парляменті у зв'язку з ратифікуванням нового корейсько - американського договору про поміч збоку ЗДА та її здійснювання.

Новий Уряд Українського Інституту Америки

В листопаді 1960 р. зібралися члени Головної Управи Українського Інституду, щоб обрати урядників дирекції на нову каденцію. Приявних привітів В. Джус та представив список кандидатів, що її підготовив Екзекутивний Комітет.

Поодинокі функції в новій дирекції виконуватимуть наступні члени: Володимир Джус — голова, інж. Остап Балабан — заступник голови, Теодор Джус — скарбник, Михайло Пізнак — помічник скарбника, Іван О. Фліс — секретар, Данило Г. Кейн — помічник секретаря.

Після того обмірковано справу потреби діючих комісій та обрано для них керівників, що мають оформити свої комісії, підобравши дальших членів та урухомити працю згідно з програмою. Головна Управа покликала наступні комісії (в скобках ім'я керівника):

1. Комісія для членських та організаційних справ (п. Платон Стасюк);
2. Комісія для інформації та зв'язку (п. Іван О. Фліс);
3. Комісія для улаштування виставки патентів українських винахідників (інж. Остап Балабан);
4. Комісія для уділювання студійних позик (п. Михайло Пізнак) і
5. Програмова комісія (д-р Василь Вереш).

Директором документації призначено п. Теодора Джуса. Йому доручено робити фотознимки з кожного засідання та рекордувати на плівку.

На бажання нових членів у справі безплатного шпитального лікування в Презвитеріянському шпиталі на 168 вул. і Бродвей, де Український Інститут має два ліжка на 180 днів у році, адміністратор Ю. Ревай подав подрібне вияснення. На лікування дає доручення адміністратор на лікарську реткомендацію таким українцям, що не мали б інакше змоги користувати з шпитального лікування.

У зв'язку з цією ділянкою праці Інституту ухвалено покликати до життя „Комітет милосердних пань", що мали б зайнятися пацієнтами, відвідували їх у шпиталі або в санаторії.

Після засідання голова показав членам Головної Управи реновації в Інституті та новомальовані поверхи та ще довго залишився з ними в товариській розмові, обмірковуючи різні проблеми, що ще чекають на полагодження.

Частину парку в Йонкерсі названо іменем Т. Шевченка

Українська громада міста Йонкерс, Н. Й., заплянувала гідно вшанувати столітні роковини смерти українського національного Пророка — Тараса Шевченка. В тій цілі ще в листопаді м. р. засновано Шевченківський Комітет, завданням якого є підготовити й перевести програму святкувань. До Шевченківського Комітету обрані такі особи: о. д-р Теодор Богатюк — почесний голова; мґр. Святослав Коцибала — діючий голова; проф. Олександер Кулинич — секретар; Іван Дурняк — справи перезвання вулиці; проф. Петро Холодний — мистецький референт; п. Стефанчук — концертовий референт; п. Микола Сидор — фінансовий референт. В міжчасі мґр. Св. Коцибала вибув з Комітету і діючим головою став проф. Олександер Кулинич, а секретарювання передано мґр. Володимирові Черевкові.

Зараз на першому засіданні Комітет постановив, щоб столітні роковини смерти нашого національного Пробудителя гідно відсвяткувала українська йонкерська громада. Відразу звернено увагу на те, щоб ці роковини відзначити тривалою пам'яткою. Вирішено звернутися до міського заряду з проханням, щоб одну з вулиць Йоркерсу названо іменем Тараса Шевченка. Заряд віднісся прихильно до прохання Комітету і запропонував, щоб іменем Т. Шевченка назвати частину великого Кохран Парку при Йонкерс Евню, бо з назвою, чи вірніше, перенавзою вулиці були б комплікації, які могли б відтягнути справу. Комітет погодився на цю пропозицію і міська рада, одноголосною ухвалою, дня 15-го листопада 1960 р. назвала частину Кохран Парку, від того місця, де є витята заглубина в скелі, аж до Волнат вулиці, ім'ям Тараса Шевченка.

Крім цього Комітет постановив вшанувати пом'ять Т. Шевченка в цьому ювілейному році ще такими імпрезами:

1) Святочною Академією, яка має відбутися в неділю, 19-го березня б. р. в галі парохіяльної школи при українській греко - католицькій церкві св. Михаїла.

2) Вмурувати пропам'ятні таблиці, з подобою Кобзаря й відповідними написами, більшу в Шевченківському Парку і меншу в будинку місцевої української парохіяльної школи.

До Концертової частини інтенсивно підготовляються обидва місцеві хори: при українській греко - католицькій церкві під дир. п. Улицького і хор СУМА під дир. п. Стефанчука.

Проєкт пропам'ятних таблиць опрацьовує проф. Петро Холодний. Вмурування їх, з відповідним святкуванням, при участі мейора й високих міських урядовців, відбудеться пізньою весною, або раннім літом.

С. Ж.

● Московське Динамо перемогло в неділю 12-го лютого канадійську шістку гаківки Трайл Смок Ітерс 3:2. Це були товариські змагання, які відбулися в Москві.

ПОДЯКА

Цісю дорогою маю шану зложити щиросердечну подяку Високоповажаному Панові

д-рові ІВАНОВІ МАКАРЕВИЧЕВІ

за так успішно переведені дві дуже складні та тяжкі операції. Рівнож за дуже солідне піклування та щиру, повну посвяти опіку в шпиталі під час моєї так довгої, скомплікованої та майже безвихідної недуги. Крім цього, за віддання кожної вільної хвилини для мене в часі мойого перебування в шпиталі і в дома та вилікування мене з цього, так тяжкого випадку.

Все дуже вдячні

ВОЛОДИМИР ПРОЦИК з Дружиною

ПОДЯКА

Оцим складаю щиру подяку усім Всеч. Отцям, що в часі моєї тяжкої недуги відправляли Служби Божі в наміренні мойого виздоровлення, як рівнож Преподобним Сестрам, дітям школи св. Юрія, Рідним, Друзям, Знайомим і Незнайомим, що молилися про моє видужання. Зокрема щиро вдячний Товаришам по зброї, Тов. з Пласту і ЗАРЕВА, які в критичних днях моєї недуги дали свою кров, як також усім Тим, що готові були її дати. Дуже дякую Рідні за поміч та Усім, що в часі моєї дуже тяжкої недуги відвідували мене в шпиталі та в дома, також Тим, що надіслали мені побажання скорого повернення до здоров'я.

Щиро вдячні

ВОЛОДИМИР ПРОЦИК з Дружиною

ТЕАТРАЛЬНИЙ ЛЬВІВ — ТЕПЕР

(Закінчення зі стор. 2-ої)

шого суспільства, на велику кількість справжніх професійних акторів.

Але всі ілюзії щодо „державности" зникають уже на третій сторінці „Театрального Життя", де видніє обов'язкова фраза „На украинском языке", яка має достеменно той самий смак, як колись за царського режиму „Дозволено цензурою". А ще, коли додати прізвища співробітників журналу: Богомазов, Тартушкін, Колєснікова . . .

Що ж виставляють театри в нашому Львові? В опері йде перероблена Максимом Рильським за Франковим оригіналом, з музикою Мейтуса опера на три дії „Украдене щастя". Дириґує народний артист Я. Вощак, як подає програмка. Видніють ще два знайомі прізвища: поставник танців Я. Чуперчук і помічник режисера Н. Крупник. Прізвища співаків — невідомі.

Далі йде в оперному, чи як він тепер називається „академічному театрі опери і балету", „Тоска" Пуччіні і „Кармен" Бізе. Тут також можна зустріти відомі прізвища: в „Кармені' дириґує той самий Вощак, танки ставить „заслужений артист" Треґубов, партію Мікелі співає Ніна Шевченко, фото якої прикрашає одну із сторінок програмки.

Треґубов ставить також балет „Лебедине озеро", і балет „Баядерка". Зате нема нікого знайомого в цілій обсаді „Циганського барона", але це не диво: майже вся обсада „Барона" (з винятком бл. п. Івана Рубчака) — на еміґрації. Партію Арсени дублює тепер з Н. Сесіною згадана вже Ніна Шевченко. Партію Кальмана - Жупана, продавця свиней, що її колись виконував незабутній „Рубцьо", співає якийсь Ю. Лисянський.

Є ще в репертуарі академічного театру хореографічна поема „Бахчисарайський фонтан", а зараз після цього в програмці, яку виставляють у Львівському Державному Ордена Трудового Червоного Прапора Українському Театрі ім. М. Заньковецької (треба признати, назва досить довга). Тут же „Фавст і Смерть" (героїчна драма, недавньо обговорена Левом Шанковським в „Америці") авторства О. Левади, тут Я. Галана „Човен хитається", де аж роїться від знайомих прізвищ: ролю Софії Помикевичевої виконують на зміну Леся Кривіцька і Соня Стадник (як видно, Стадниківна мусіла „підтягнутися" до старшої віком ветеранко Кривіцької), далі чоловік Стадниківної, Ярослав Геляс, потім Іван Лісненко.

Зараз потім наступає вже Львовский Русский Драматической театр і його програма, що складається з пєс: „Власть тьми" Толстого; „Прошло пятнадцат лет" Раппапорта; „Барабанщина" Салинського та ін.

Ще сторінка „Театру Юного Глядача", і потім уже програма Фільармонії з оповісткою про виступ „заслуженої хорової капели „Трембіта" під керівництвом „заслуженого діяча мистецтва" П. Муравського, і на закінчення — короткий життєпис М. Заньковецької, написаний І. Пісkуном, де звеличується нашу визначну акторку, як „першу народну артистку УРСР".

В кінці — оголошення про „державну позику" і фотознімки двох облігацій, кожна по „двєсті рублєй". Ось тобі і „державна позика" „державною" мовою!

Коли до когось з нас у Филаделфії, місті, де живе більшість колишніх акторів львівських театрів, прибуває така брошурка, як „Театральний Львів", чи щось подібне — вона миттю переходить через руки всіх „карузельників". Програмку обговорюється, коментується, поторясться прізвища . . .

— Ось бачиш, — каже один актор до другого, — якби не закортіло тобі представляти героя з-під Бродів, був би ти вже, певно, до „заслуженого" добився, а може й до „народного". А так, замість крутити людям голови на сцені, крутиш корбою при токарці...

— Нічого, — звучить відповідь, — трудно, не всі можуть бути „заслужені". А для української культури вони там також потрібні. І якщо українська суспільність тут задоволяться телевізією — тоді, велл, ми також тут потрібні, як не на сцені, то бодай при корбі . . .

● **Австрійський канцлер д-р Юліюс Рааб,** який цієї осени матиме 70 років, зрікся свого становища з уваги на поганий стан здоров'я. Народна партія, яка є католицько - консервативною партією і від якої Рааб був канцлером, призначиліа на його місце 63-річного д-ра Альфонса Горбаха. Формально зміна уряду відбудеться 11-го квітня ц. р. Соціял - демократична партія, що з Народною перебуває в коаліційному уряді, погодилася на ту зміну на становищі канцлера.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співвласниками 25-мільйоново-

Адріяна Лопатяк — „Князівна Дітройту" на 1961 рік

„Княжі Вечерниці", які щорічно влаштовує Метрополітальний Відділ Українського Конґресового Комітету, дають у своєму висліді „Князівну Дітройту" на поточний рік. Такі Вечерниці відбулися 4-го лютого ц. м. у вигідних залях Українсько - Американського Осередку.

Входячи в головну залю, бачили ми мистецьке оформлення її. Це доказало, що пані Стефанія Филипів, керівничка мистецького оформлення має неабияке знання та смак.

Зенон Томків, що є неперевершеним аранжером, ще раз підкреслив правильність того. Його бадьоріст у веденні вечерниць підносила і так веселий настрій учасників.

Але склад жюрі, в яке входили: д-р Марія Балтарович, Михайло Дмитренко, п-ні Лідія Колодчин, Іван Корній та д-р Володимир Миґаль, вийшов, може, з іншим враженням, бо тут не легко було поєднати вартість кандидаток на „Князівну" з волею учасників. Аранжер проголосив, що вибір „принцес" впав на: Доню Строкан, Мар'яну Флис, Рому Крохмалюк, Ліду Косак і Уляну Кунинську. Адріяна Лопатяк, як виявилось, здобула найбільше симпатії в присутніх і серед почоту „принцес", на приготованому троні, минулорічна „Князівна Дітройту" панна Світлана Гончаренко укоронувала свою наслідницю. Офіційно проголошено Адріяну Лопатяк „Князівною Дітройту" на 1961 рік.

Адріяна Лопатяк

Адріяна є дочкою відомої родини інж. Володимира та Стефанії Лопатяк. Уся родина є членами 175-го відділу УНСоюзу. Адріяна належить і бере живу участь у музичному гуртку, що діє при тому відділі. Крім того багато своєї діяльности приділяє гурткові пластунок, якого є провідницею. Її оцінки в науці такі, що може гордитися найкраща учениця.

Головним завданням „Князівни" є репрезентувати українську громаду на міжнаціональних імпрезах, де беруть участь подібні репрезентантки інших національностей. Залишається лише побажати новій „Князівні" повного успіху та гідного і почесного виконання завдання, до якого обрала її наша громада.

В. П.

Показова лекція Дарії Каранович на зібранні Асоціяції Музичних Виховників

Нюарк. — В четвер, дня 16 лютого ц. р., відома українська піяністка - педагог Дарія Гординська - Каранович перевела на зібранні Асоціяції Музичних Виховників стейту Ню Джерзі, що відбулося в залі Тимчасового Клюбу при 7 Блікер Стріт, показову лекцію фортепіянової музики. Презентуючи троє своїх учнів Степана Ринасевича (8 літ), Ореста Мороза (9 літ) і Євгенію Вольц (15 літ), вона перевела лекцію гри на фортепіяні, при чому передискутувала з ними методу навчання. Лекція п-ні Каранович викликала широке зацікавлення серед присутніх на зібранні американських учителів, які ґратулювали їй тепло за її успіхи. В повідомленнях згаданої Асоціяції підкреслено, що Дарія Каранович є видатною українською піяністкою і керівником філії Українського Музичного Інституту в стейті Ню Джерзі.

„ЗАХІДНА НІМЕЧЧИНА В УКРАЇНСЬКО-КАНАДІЙСЬКОМУ ОПИСІ"

Доповідь на повищу тему в німецькій мові виголосив професор Яр. Рудницький в „Німецькому Дискусійному Клюбі" в Вінніпеґу 24-го січня ц. р. Автор дав загальний перегляд українських праць про Німеччину в літературі й критиці і обговорив поодинокі розділи з книжки пані Ольги Войценко „З подорожнього нотатника" (Вінніпеґ 1959), в яких вона описує західньо-німецькі міста Дюссельдорф, Бонн, Ґайдельберґ, Мюнхен і ін., підкреслюючи при ньому прояви українського культурного, політичного, релігійного й мистецького життя в сучасній Німеччині. Виклад, що був одним із серії викладів започаткованих минулого року ректором УВУ, проф. Ів. Мірчуком, був ілюстрований фотознімками авторки книжки й викликав велике зацікавлення серед німецької публіки Вінніпеґу. Після викладу відбулася гостина в консуляті Зах. Німеччини в Вінніпеґу, в якій приймали участь, крім господарів, представники української преси, літератори й науковці.

● **Відома кінова зірка німих фільмів в 1920-их роках Ніта Нальді** померла в Ню Йорку у віці 63-ох років. Вона грала разом із відомим фільмовим актором Рудольфом Валентіном. Померла в нужді, мешкання в готелі для неї оплачувало Товариство Кінових Акторів.

● **В місяці березні** мають випустити в космічні простори 7-фунтову мавпу на сателіті „Дісковерер". Два сателіти з цієї групи „Дісковерер XX і XXI" випустили з повним успіхом при кінці минулого тижня.

Західня Німеччина вдоволена з направи взаємин з ЗДА

Бонн. — В західньо-німецьких політичних колах, у пресі й в широких колах громадянства настав настрій загального вдоволення вислідами подорожі міністра закордонних справ д-ра Гайнріха фон Брентано до Вашинґтону. Вістка про повну згоду, осягнену між міністром фон Брентано і його почотом з одного боку та президентом Кеннеді, державним секретарем Раском і секретарем фінансів Діллоном з другого, викликала загальне почуття полегші і відпруження. Річ у тім, що конфлікт між З'єдиненими Державами і Західньою Німеччиною на тлі 4-більйонового американського платничого дефіциту тільки за один останній рік, коли в тому самому часі Західня Німеччина мала $2 більйони надвишки у платничому балянсі, конфлікт за цю справу викликав був поважний неспокій в німецькому громадянстві. Основою всієї західньо-німецької закордонної політики є приязнь з ЗДА і базування всієї її оборони проти імперіялістичного комунізму на збройних силах ЗДА. Тому німецький уряд не може дозволити собі на найменше затьмарювання німецько-американського овиду. Проминальні спори можливі між Бонном і Лондоном чи між Бонном і Парижем, але не між Бонном і Вашинґтоном — твердить преса. Саме в минулому тижні вернувся з Москви совєтський амбасадор Андрей Смірнов та привіз до канцлера Аденауера листа від Хрущова, в якому Хрущов, хоч запевняє про бажання згоди з Західньою Німеччиною, проте повторяє всі давні свої тези про мировий договір з двома Німеччинами та перетворення Берліну на вільне місто, не подаючи найменшої надії на зміну свого становища у справі з'єднинення Німеччини. В цій ситуації Західня Німеччина не може дозволити собі на люксус спорів з Америкою на тлі своїх грошових видатків на допомогу закордонові та військові замовлення в Америці.

У Бельгії криза уряду — король розписав нові вибори

Брюссель. — Король Бодуен розв'язав бельгійський парлямент і розписав вибори на 26 березня ц. р. Сталося це після того, як сім міністрів і два віце-міністри з Ліберальної партії, яка разом з Суспільно-християнською партією становить урядову коаліцію, зголосили свою димісію і цим спричинили кризу уряду. Король, розписавши вибори, не прийняв зголошеної димісії ані отих сімох ліберальних міністрів, ані цілого уряду, заявивши, що він бажає собі, щоб теперішній уряд залишився при кермі державних справ до часу створення нового конституційного уряду на базі вислідів парляментарних виборів. Опісля прем'єр Ґастон Ейскен устійнив з віце-прем'єром Рене Лефебром з Ліберальної партії тимчасове „перемир'я". Опозиційна Соціялістична партія, яка недавно проводила в невдачному одномісячному страйку в Бельгії, вже розпочала завзяту передвиборчу кампанію. Затяжна криза в Бельгії тісно пов'язана з утратою 7-місяців тому конґолійської кольонії та з подіями в Конґо.

Альбанія вирішила 5-річку і започаткувала нову „чистку"

Белґрад. — В столиці Альбанії Тірані скінчились одноТижневі наради 4-го конґресу тамошньої комуністичної партії, при чому ухвалено 5-тирічний господарський плян на р. р. 1961 - 65. Однак загальну увагу закордонних обсерваторів полонила не господарська ситуація тієї маленької і економічно несамовистачальної країни, як нова хвиля політичних переслідувань, пов'язана однаково з загальним комуністичним режимом терору, як внутрішньо-комуністичною боротьбою за владу. Альбанський диктатор ген. Енвер Гокса ввесь час говорив про „зрадників" та вперто тримався свого оскарження на адресу ЗДА, Греції та Югославії, які нібито затіяли були змову проти альбанського режиму, дармащо югославський уряд негайно назвав це оскарження „безсоромною виґадкою і сфабрикованою брехнею". Предвісником теперішньої чистки була група альбанців, між ними одна жінка і двоє дітей, яка продерлась крізь прикордонні гори і втекла на югославський терен ще 31 серпня ц. р. Далі, недавно проголошено прогнання з партії голови партійної ревізійної комісії Котсо Ташка та секретарки Центрального комітету партії, Лірі Берішови. Про першого з них сказано, що він співділяв у „ворожих діях", а про останню, що вона „допустилась важких помилок". Гадають, що Енвер Гокса переслідуватиме всіх, хто не погоджується з його радикально-сталінським курсом, який в теперішньому часі проявляється в солідарності з китайськими комуністами — проти Москви.

● **По африканському континенті** роз'їздить тепер кол. губернатор Меннен Вільямс, асистент державного секретаря Діна Раска для африканських справ. Він виїхав туди на 5—6 тижнів для персонального ознайомлення на місцях з проблемами африканських країн. Йому товаришить його дружина.

● РОЗШУКИ ●

Українська Медично - Харитативна Служба, б. Український Червоний Хрест пошукує:

ВЛАСЕНКА Павла Івановича й **НЕТЕСУ** Івана (або Якова) Андрійовича, які правдоподібно перебувають у Франції.

СЕМЯН Марію, із села Криворівні, в 1942 р. вивезена на роботу до Німеччини.

ОДРИНЧЕНКО Ніну, нар. 1924 або 1925 р., правдоподібно живе в Голляндії.

СИДОРКО Івана, сина Івана та Агафії, з дому Степан. Під час німецької окупації працював у Ганновері.

Хто знав би вижче пошукуваних осіб, просимо подати на адресу:
Ukrainischer Medizinischer u. Caritativer Dienst e. V.
Muenchen 2
Dachauerstr. 9/II

СТЕФАНА ВИННИК, зі села Снятичі, ґм. Комарів, повіт Томашів Любл., Зах. Україна пошукує Алекс Ціс, син сестри Палашки зі села Рудки, ґм. Котліце, пов. Томашів Любл. Хто знав би його або він сам, у важній справі, прошу писати на адресу:
Alex CIS
2930 Dearing
Detroit 12, Mich.

ТАРЗАН, ч. 4605. Відхід Тарзана.

Лорд Померой зіґнорував Тарзанову пересторогу і пройшов попри нього до стаційного будинку.

Внаслідок цього мавполюд знизав плечима і відійшов. Для нього цей випадок був закінчений . . .

Але не для двох горлорізів, які були заалярмовані приходом Помероя. — Випиймо, малий Джове, — крикнув Монк. — На наш мільйон, наше щастя!